

מדינת ישראל משרד המשפטים

הוועדה לבחינת פעילות נציבות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

ירושלים, כ"ו תמוז תשע"ה
13 יולי 2015
מס' מכתב: 027-99-2015-003642
(בתשובה נא לציין מס' מכתבנו)

פרוטוקול מס' 11
ישיבה עם היועצת נציגות הלשכה המשפטית של משרד הרווחה.
שהתקיימה ביום ראשון כ"ה בתמוז התשע"ה (12 ביולי 2015), בשעה 14:00

נכחו:

יו"ר הוועדה, כבוד השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג.
עו"ד איילת לוי, מרכזת הוועדה.

עו"ד בתיה ארטמן – היועצת משפטית של משרד הרווחה.
עו"ד רינת וייגלר, סגנית היועצת המשפטית, לשכה משפטית, משרד הרווחה.
עו"ד ליאורה אברמוביץ – לשכה משפטית, משרד הרווחה.
עו"ד מיכל ברגר – לשכה משפטית, משרד הרווחה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: גבירותיי, קיבלתי בקשה מכן להעלות את עמדתכן, השגותיכן, בנושא שאני עוסק בו. בבקשה. אני לרשותכן.

עו"ד בתיה ארטמן: תודה שהזמנת אותנו. קודם אני רוצה להציג את העבודה שלנו, אנחנו לשכה משפטית שיש לה גם את תפקיד המיוחד להופיע בפסקי דין של הפרקליטות בנושא מעמד של אנשים, ראנו פועלים כנציגי היועץ משפטי לממשלה. אנו מטפלים בנושאים הכי רגישים שיש.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: "מכוח סמכות?

עו"ד בתיה ארטמן: כן. מכוח ייפוי כוח של היועץ המשפטי לממשלה, אנו מייצגים בתיקי אימוץ, נוער, אפוסטרופסות, שהם נושאים שנותנים הגנה לאוכלוסייה חלשה הזקוקה להגנה, הלשכה משפטית שלנו היא מחולקת - יש כאלה שמופיעים בתפקידי פרקליטות, יש גם כאלה שלא בתפקידי פרקליטות אלא עוסקים בענייני חקיקה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כמה אנשים יש בתפקידי פרקליטות?

עו"ד בתיא ארטמן: בירושלים יש תשעה. בכל הארץ – 11 ועוד 17 ועוד 9, שזה קרוב ל-30. אלו לא יחידות גדולות מאוד, יש תמיד חוסר של כוח אדם, מקווה שנגדל, אבל זה מחולק לפי מחוזות והתפקידים בעיקר של מחוזות, בעיקר תפקידי פרקליטות הלשכה הראשית מחולקת גם לתפקידי פרקליטות וגם לתפקידים אחרים. יש לזה יתרון כי המשוב מגיע אלינו גם מיעוץ וחקיקה ונושאים אחרים שבעקבותיהם יכולים להמליץ על תיקוני חקיקה ולתת הנחיות.

אנחנו מצטרפים לכל מה שהפרקליטות טענה. אדגיש גם את הדברים ייחודיים לנו. באופן עקרוני אנו לא נגד ביקורת, אנחנו נתונים להרבה גופי ביקורת, גם בתוך המשרד יש מנגנון לביקורת, אצלנו יש מנגנוני ביקורת הן בלשכת השר, יש גם לשכת סגן שר היום, יש אחת שתפקידה לדון בתלונות ציבור. אנחנו בשאיפה להקים גוף שנקרא אומבודסמן, שאפשר לפנות אליו. אלה תהליכים מבורכים, לדעתנו, עם סמכויות מתאימות.

מה מיוחד בלשכה שלנו? אנחנו מייצגים אמנם את יועץ המשפטי לממשלה, אבל מה שקורה ועצם צורך להגיע לבית משפט, הוא בשיקול דעת של שירותי הרווחה ברשויות מקומיות, כולל גורמים במדינה. כשזה בא אלינו ללכת לבית משפט, אנחנו לא בודקים את העובדות, לא עשינו את חקירות, סמכויות החקירות מוקנות הן לעובדים סוציאליים על פי חוק, או כמו שמכירים אותם פקיד סעד. אנחנו מבצעים את המדיניות שלהם, וגם הם שיקול דעת שלהם אינו של אדם אחד, לא שאדם אחד מחליט היום אני פותח תיק אימוץ או תיק נוער, יש מערכת מקצועית, יש ועדות תכנון וטיפול שיושבים בהן גורמים רבים מקצועיים, יש מעמד של שמיעה גם של גורמים מקצועיים ושל המשפחה כמובן. רק בעקבות המלצה של אותה ועדה, זה מגיע לגורם מקצועי שיש לו סמכות על פי חוק להחליט. העובדים הסוציאליים לפי חוק הנוער הם בעצם פותחים בהליכים, כשאנחנו מסייעים להם ומופיעים בערעורים. בהליכי אימוץ היועץ המשפטי לממשלה פותח בהליך, אנחנו רק בודקים אם יש מספיק ראיות אבל שיקול הדעת הוא שלהם.

מדובר בנושאים הרגישים ביותר. לכן כשאדם פונה – תיכף אתן תמונת מצב – הוא יכול לערער על זה תמיד בבית משפט. חוץ מנושאי אימוץ שזה נושא סגור, אלא אם יש בקשות מיוחדות שאפשר לפנות לבית משפט, כל ההליכים האחרים – אפוטרופסות, נוער, שמות ומגוון רחב של חוקים – אלה נושאים שאפשר לחזור לפנות לבית משפט. הדלת פתוחה, לא צריך את המנגנון הנוסף של הנב"מ כסיוע לאותו אדם. לעומת הליכים אחרים שבשלב מסוים ההליך מסתיים, בנושאים שלנו אפשר לחזור לפנות לבית משפט. יש את הכלי לחזור לפנות.

מה שקורה היום – לא יודעת אם אתה שמעת על זה – יש מסע הכפשה והפחדה נגד עובדים סוציאליים, נגד שופטים ונגד עורכי הדין, אנחנו שמופיעים בתיקים אלה, מסע חסר תקדים שעובר כל גבול. אני לא מדברת על פרסומים איומים באינטרנט תוך פגיעה בפרטיות אנשים, קריאה לעוד אנשים לעשות פעולות נגד אותם עובדים, יש אצלנו סאגה של "עושים שכונה", באים לבית של אותו עובד, עומדים שם... הרי עד מספר מסוים זה לא הפגנה, הם באים והם קוראים להם חוטפי ילדים, ואותו דבר לנו, אפילו הגיעו לשר עכשיו, ובפורומים זה נורא, הבאנו לך כאן

כמה דוגמאות, אם תרצה תראה, אני עצמי אפילו נקראת שם באינטרנט "ראש הנחש" ופשוט מדובר ביטויים איומים, שמטרתם הפחדה. התוצאה היא שיש פגיעה בשירותי רווחה עד כדי כך שעובדים סוציאליים רוצים להחזיר את המינוי, אומרים מה אני צריכה את האנשים אלה.

כלי נוסף, נוסף לכל הכלים הקיימים, משמש להם וכבר התחילו, כי היתה אליי כבר פנייה מהנציבות, אמנם לא מקרה שהיה בסמכות נציבות – הם יודעים את הכלים. לתת להם עוד כלי – התועלת שתהיה מהבדיקה הזאת היא הרבה יותר קטנה מהנזק. יש עלינו מנגנוני בדיקה, עוד משהו שישמש ככלי ניגוח, מטרתם של אותם אנשים זה להשפיע לשנות שיקול דעת, יש לזה השלכה על כל המערכת, לא רק עלינו. בעיניי זה מאוד מסוכן, יכול להיות במצב שלא יהיה מי שיגן על אוכלוסייה שזקוקה לכך.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אם יושב-יושבת בנציבות מישהו-מישהי שמתמצאת, מכירה את התחום הכללי, וגם את כל המנגנון הגדול הזה שנקרא פרקליטות, שאתם לצורך העניין כלולים בו, קל מאוד לדחות תלונה כזאת.

עו"ד בתיה ארטמן: אני מבינה שלא דוחים. אגיד לך מה היה למשל. יש אחד שהוא מתלונן סדרתי נגד עובדות סוציאליות. אני בתור יועצת משפטית של משרד הרווחה אחראית על המשמעת, יש הגשת תביעות משמעתיות נגד עובדים סוציאליים. עורכי דין שמופיעים בהליך משפטי הם לא באי כוח יועץ המשפטי לממשלה. בנוסף לכך, הוא הוא פנה כמעט לכל שרי הממשלה, וכולנו במקום לעבוד היינו עסוקים בזה. זה מה שיקרה. זה סוג של אנשים טורדניים שההיגיון הוא נקודה חלשה אצלם. הם מרגישים פגועים מעצם החלטה של שירותי רווחה. כשמוציאים ממישהו ילד לפי חוק הנוער, לתקופה שישתקם, אם הוא לא משתף פעולה עם שירותי הרווחה זה לא יעזור. עכשו בנוסף למנגנון הקיים, אם אנחנו נותנים לו עוד כלי - -

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: למה שזה לא יידחה על הסף?

עו"ד בתיה ארטמן: בפרקליטות היה מצב שלא נדחה על הסף. לא בתחומים שלכם

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני מדבר על התחומים שלכם.

עו"ד בתיה ארטמן: מה זה שונה?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני רוצה לדעת אם ה"עליהום" הזה מוצא גם ביטוי בהגשת תלונות לנציבות?

עו"ד בתיה ארטמן: כרגע אין, עוד לא גילו את המכשיר הזה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הנציבות התחילה באפריל 2014.

עו"ד בתיה ארטמן: עוד לא גילו את הכלי הזה. אתן דוגמא למי הם פונים. החשש שלנו שברגע שיגלו כלי הזה, החיים שלנו יהפכו באמת לבלתי נסבלים. אנחנו עונים לכל כך הרבה גורמים, פונים למבקר, לפניית ציבור, לתקשורת, ליועץ משפטי לממשלה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: נסתכל על תלונות שמוגשות לתלונות הציבור למשרד המבקר. כמה הוגשו השנה?

עו"ד בתיה ארטמן: אין לי סטטיסטיקה מדויקת, אני יודעת את התוכן.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: תוכן יכול להיות איום ונורא גם אם מתבטא בשתי תלונות. אני מדבר על מספר התלונות. כמה תלונות הוגשו למוסדות על ידי מתלוננים?

עו"ד בתיה ארטמן: המספר לא גדול. אבל אני יודעת שביחידת המשמעת של המשרד שלנו, למשל, מתוך בערך 50 תלונות חלק גדול אנחנו בכלל לא מבררים, מוחקים אותם. זה נכון. אנחנו עושים זאת, לא שהם מרוצים כי עובדה שהגיעו לנציבות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הנתונים חשובים לי. כמה תלונות הוגשו לכל אחד מהגופים שמוסמכים לברר תלונות עליכם?

עו"ד רינת וייגלר: נספק מספרים

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כמה הוגשו, בכמה הייתה החלטה בהם היתה שהתלונה מוצדקת? ואם אפשר גם באיזה נושאים?

עו"ד בתיה ארטמן: ניתן לך.

עו"ד רינת וייגלר: אני מבקשת להדגיש שעדיין גורמים אלה, גם נציבות תלונות ציבור, גם יועץ המשפטי לממשלה, האוכלוסייה שאנחנו מדברים עליה פונה שוב ושוב גם ליועץ המשפטי לממשלה, ואנחנו נדרשים לענות במסגרת היועץ המשפטי לממשלה שמעביר להתייחסות אלינו. אלו תלונות שחוזרות על עצמן, השורה תחתונה אם זה נמצא מוצדק, זו לא שורה יחידה. גם עצם הצורך לתת מענה, הזמן המושקע... –

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מסכים שהמבחן איננו רק התלונות המוצדקות אלא מספר התלונות שגורמות אי נוחות, אי נעימות לגילון. והזמן הנדרש להתייחס לזה. אם אנחנו מדברים

על תלונות שנדחות על הסף, אנחנו מתייחסים לתלונות שהעובד הפרקליט לא נדרש בכלל להתייחס אליהן, אפילו לא יודע על קיומן.

עו"ד רינת וייגלר: גם היום לנציבות יש סמכות לדחות על הסף תלונות. אנחנו רואים את זה גם בהתנהלות של שופטים בתוך בתי משפט, אדוני ודאי זוכר, המטריה הזאת – תיקי אימוץ, אפוטרופסות, נוער, מכניסה את כל הגורמים בסיפור הזה ל"סטייט אוף מיינד" אחר מאשר תיקים רגילים. קשה לדחות על הסף, קשה לדחות על הסף תלונה של הורה שאומר שלקחו את הילד בלי צדק. גם אם יש סמכות פורמלית לנציבות, בתחומים אלה – ובתי משפט מתייחסים אלינו כבאי כוח יועץ המשפטי לממשלה תחת זכוכית מגדלת בפרטי פרטים, כי המטריה, כשבא הורה ומלין כך או אחרת, צריך לשמוע אותו. גם אנחנו פחות טוענים טיעונים דחייה של הסף בבקשות, גם כשנסגר תיק לפני משורת הדין דנים אולי יש מקום להחזיר ביקורים שנשללו, למרות שיש מעשה בית דין כבר. היכולת להיעזר בנימוקים פורמליים בתחומים אלה, הם יותר קשים מתחומים אחרים. גם בגלל אופי המטריה ואופי הנילונים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יש נושאים שלא נכנסים לקטגוריה של תלונה בפני הנציבות.

עו"ד רינת וייגלר: מה למשל?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: שיקול הדעת, החלטה שיש בה שיקול דעת.

עו"ד רינת וייגלר: מדוח הראשון של הנציבות, וגם מתוך העמדות שראינו ושמענו דוגמאות שהובאו לידיעתנו, ראינו שלא רק זה שיש התערבות בשיקול דעת, אלא יש התנהלות תוך כדי הליך משפטי. ההתערבות עדיין כשפסק דין אינו חלוט. יש גם שימוש במהלך הדיון בהערות אם אתה תפעל כך וכך, אתלונן לנציבות. הגורם הזה הוא שחקן בזירה. אנחנו נתקלים כבר היום באיומים: נתלונן ללשכת עורכי הדין. יש היום שחקנים בסיפור הזה. הכנסת שחקן נוסף כרגע – נכון שבאופן פורמלי ניתן לדחות על הסף, ניתן לומר שזה עכשיו בהליך משפטי ואנחנו לא מתערבים, אבל יש שיקול דעת עצמאי וצריך לשמור עליו. אנו מרגישים שהוספת גורם נוסף יש בה להחליש, אם הנציבות אמורה לחזק את המערכת. זה מתלבש על ה"עליהום" והמצב שאנו נתונים בו כרגע, שקשה להעלים עין ממנו.

עו"ד בתיה ארטמן: אוסיף עוד כמה דברים. אני חושבת – ואמרת בתחילת דבריי – שעצם התלונה, לא בגלל שלא היה הליך הוגן, עצם התלונה יש לה מטרה אחרת. הם יתלוננו, לכן חשש שידחו אותם על הסף, לא יתנו שידחו אותם על הסף. הם בעצם רוצים שמישהו שיגיד שבית המשפט טעה, שהיועץ המשפטי טעה, שעובד סוציאלי טעה, לא יסתפקו בזה שיגידו להם אין לי סמכות. יש לי דוגמא שהם לא מסתפקים בזה. לתת להם עוד כלי ניגוח באווירה היום, רואה בזה סכנה לתפקיד של שירותי הרווחה. לא רוצה שפרקליט יפחד ללכת לבית משפט לבד ולפעול לבד בתיק, לכל דבר ירצה גיבוי של אחראי, אי אפשר לעבוד כך, גם בכוח אדם מצומצם זה בלתי אפשרי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אי אפשר לעבוד כך גם אם אתם לא נכנסות למסגרת הנציבות

עו"ד בתיה ארטמן: נכון. אבל יש לנו מנגנוני סינון - -

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני לא קבעתי עמדה, מנסה לאתגר כדי להבין. נוסף לכך, הטענות בגדול נשמעות גם על ידי הפרקליטים. אולי ניואנסים מסוימים, אבל הטענות בגדול הן הנזק יותר גדול מהתועלת. זה מה שהם טוענים. אם אני אומר שראוי להוציא את התחום שלכם, יבוא מישהו ואולי בצדק ויאמר: יש כאן אפליה. אנחנו בערך טוענים אותו דבר, היום בבתי המשפט נלחמים ומופיעים פרקליטים בארגונים פשע. אם אני מחליף מה שאת אמרת, במקום מה שאת אומרת – לקרוא לזה ארגוני פשע, זה אותו טיעון ממש.

עו"ד בתיה ארטמן: זה אותו טיעון ושונה. אסביר מה זה שונה. בעניין פשע, אנשים שעושים עבירות פליליות, הם יודעים ש...

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: יודעים.

עו"ד בתיה ארטמן: שאם יתפסו אותם ויהיו מספיק ראיות הם ייענשו. הנושאים שלנו זה מצב שלא תלוי באף אחד. אגיע לנושא חיסיון ופרטים. זה נושא שונה, זה יכול לקרות לכולם בלי שהם התכוונו. יש הורה חולה נפש, הורה עם פיגור שכלי, יכול לקרות להם. זה יכול לקרות להורה שיש לו הפרעות נפשיות שלא מקבל טיפול, זה משהו אחר, לא נתון בידיים שלהם. בדרך כלל זה גם כלול בתוך המשפחה. כל נושאים שאנו עוסקים בהם, יש בהם הרבה פרטים על בני משפחה נוספים, זה פוגע בצנעת הפרט. אני לא יכולה להעביר למי שבדק את כל הפרטים על מישהו אחר שכלל לא פנה, יכולה להגיע למצב שלא יכולה לתת כל תמונה מלאה, כמו שלא יכולה לצאת בתקשורת להגיד על מי שמתקיף אותנו שהוא פסיכופת, חולה נפש.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אלה תלויות מבוררות שעברו את השלב של דחייה על הסף.

עו"ד בתיה ארטמן: מזה אני חוששת בדיוק. זה לא רק הוא, בנושא הזה מעורבים עוד אנשים שלא יודעת באיזה סמכות אני יכולה לעביר את המידע – על פי חוק, יש חוקים שאוסרים עליי להעביר מידע על זה. איך אוכל להעביר? אם אדם פונה, אני נגיד הוא מוותר על סודיות שלו אז מילא. וגם אז יש מקרים שאצטרך לקבל אישור בית משפט, זה לא גוף שיש לו סמכויות בחוק. איך אוותר על פרטיות של אנשים אחרים כדי לספק תשובה על תלונה, חייבת להעביר פרטים עליהם. זה שונה. מפה יתלונו עליי מצד זה, ואחר כך מצד זה. אני יודעת שהרבה דברים דומים לפרקליטות ומשיקים, יכולה להבין מצוקה שלהם, גם אנחנו חושבים שיש מספיק מנגנונים שמבקרים. לא חושבת שפרקליט שעושה שליחות מצד המדינה, צריך לחשוש שמישהו יכול לדלג על תהליכים מסודרים ולהמליץ על פיטורים שלו. אבל במטריה שלנו זה יותר מזה, זה לא אדם לבד. מה שיתלונו ויבקשו זה לא רק על התנהגות. הם רוצים שישנו את החלטה, או ישפיעו לטווח ארוך – חוק הנוער זה דבר מתמשך, כל כמה זמן צריך ללכת לבית משפט – יגידו עכשיו תלך שוב, אז אתה

תיזהר. זה שונה מפרקליט ששם נגמר התיק, מזה אני חוששת, זאת מטרה של "העליהום" שעושים על עובדים סוציאליים שופטים ועורכי דין שדנים בנושא. זה עוד כלי שמשחק לידיהם, שבסופו של דבר יפגע לא רק באנשים שעוסקים בכך אלא גם באנשים שזקוקים להגנה. אני לא רוצה להפקיר אוכלוסייה זאת. לא חושבת שמנגנון נוסף של ביקורת, עדיף על שמירה על אותם אנשים שזקוקים להגנה. אי אפשר לוותר על זה. אתן לך דוגמאות מהפרסומים, הבאתי לך רשימה של מה שעושים לעובדים סוציאליים, רק להתרשמות. או תמונות.

עו"ד מיכל ברגר: מכונית עם שלט מול בית של אורנה הירשפלד, יש תמונות שהיא כמו חומר הדברה, גולגולת ופרצוף שלה בפנים.

אנני להשתיה
להתייחס
למאמר
לשם פרסום
קלטינות.

עו"ד בתיה ארטמן: זה הגיע למצב שהפרקליטות ייצגה פקידות סעד בתביעת לשון הרע. זה עבר את כל הגבולות, ששמו עליה דמות של נאצי, ראש של כלב. זה אנשים חסרי גבולות, אנשים ששום דבר ממה שאתה חושב שצריך להתנהג בכלל הם לא מפנימים. יש להם מטרה, לא מעניין אותם. אם מעניין אותך, אוכל להראות לך פרסומים עליי. אנשים אלה בדרך כלל הם חסרי גבולות, אדם רגיל שיש לו החלטה בבית משפט שלא מרוצה ממנה יודע מה לעשות. זה הכבר אחרי החלטת בית משפט, זה אנשים שלא ישרים, והנקמה שלהם עוברת כל גבול. כך הם חושבים שיפעלו – יטרידו וישפילו, יש עובדים סוציאליים שהולכים להחזיר את המינוי, לא רוצה שעורכי דין יגידו שלא רוצים להופיע בתיקים בחלק של פרקליטות.

עו"ד רינת וויגלר: שאלת לגבי למה הפרקליטות כן ואנחנו לא. אנחנו רצינו להדגיש שאנו מצטרפים לפרקליטות, רצינו להופיע להאיר זרקור על התחומים הייחודיים שלנו. נכון שהרבה מעבודה היא מקבילה או חופפת, מה שאפשר לטעון שם אפשר כאן, רצינו ביתר שאת להדגיש את הסיכון שיש בביקורת פרטנית על עורכי דין ספציפיים. בכתב המינוי של הנציבות, וגם הטענות האלה מתחלקות לשניים – היכולת של הנציבות לבקר תהליכים, לקחת נושאים ולבדוק אותם, והביקורת הפרטנית על פרקליטים מסוימים. אנו מתמקדים בתחום השני, בתחום הנוסף שהוא ביקורת הפרטנית.

דבר שני, רצינו להדגיש שבשונה מגופים אחרים, אצלנו בגלל שאנחנו מחלקה משפטית של משרד, יש לנו גם באי כוח יועץ המשפטי לממשלה, 40 עורכי דין, יש גם מחלקה רגילה של משרד שנותנת ייעוץ וחקיקה, עוסקת במכרזים וחוזים. כאשר יש ביקורת של בית משפט לתהליך זה או אחר שנעשה אצלנו, אנו יכולים לתרגם אותו מיד על ידי – כבר היו דברים מעולם – של איזון תיקוני חקיקה, כתיבת הוראות פנימיות, מתן הוראות מקצועיות בשטח, להקים ועדת ביקורת פנימית. החיבור אצלנו בין באי כוח יועץ המשפטי לממשלה לבין העבודה האחרת שלנו, מאפשרת לנו ליישם. לא כמו שהפרקליטות שולחת מכתב למשרד מסוים ואומרת: לתשומת ליבכם זה פסק הדין. אנחנו יכולים ממש – ויש גם דוגמאות לכך – לתרגם בפועל ביקורות של בית משפט להנחיות ונהלים.

עו"ד בתיה ארטמן: עוד משהו לסיום, על נושא של עובדים השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: היועץ המשפטי לממשלה, הוא גם בין גורמים המבקרים?

עו"ד בתיה ארטמן: כן.

עו"ד רינת וייגלר: נדרשים לתת מענה לפניות שלו.

עו"ד בתיה ארטמן: אנו כפופים למחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, מקיימים יחד ישיבות אם יש פניות. גם היועץ המשפטי לממשלה מעביר לנו פניות, והם מקבלים מאיתנו תשובה.

עו"ד ליאורה אברמוביץ: גם מופיעים בערעור בבית משפט עליון על התיקים שאנו מטפלים בהם. ערכאה גבוהה.

עו"ד מיכל ברגר: יש גיבוש החלטות עקרוניות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כל הנחיות הוראות, ההתייחסויות למצד יועץ משפטי, לפרקליטים במשרד המשפטים, אתם כפופים, ברשימת תפוצה.

עו"ד בתיה ארטמן: בוודאי. יותר מזה, היות שאנו מתעסקים בנושאים שיש להם דינמיקה, כל הזמן יש דברים חדשים בנושאים של אימוץ של זוגות חד-מיניים, פונדקאות, כל הזמן יש דינמיקה, כל הזמן אנחנו בשיתוף פעולה, ממש חלק אינטגרלי.

רוצה עוד לומר על נושא הערכת עובדים. אני בעמדה – וכך אני נוהגת – שכל מנהל רוצה עובדים טובים. אני לא רוצה שאצלי במערכת יהיו עובדים לא טובים. יש לנו מערכת בקרה, ונוסף למערכת בקרה שלנו שאנחנו מעריכים את עובדים ורואים מה קורה, יש היום במדינה מסלול חדש – יש חוברת מפוארת מפורטת – שאתה צריך לבחור כמה כאלה שיהיו מצטיינים ויקבלו בונוס, יש מערכת בקרה היום גם מצד הנציבות, מערכת בקרה מדוקדקת. רק לעשות את הערכת עובד הזה, זה

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: חוות דעת ממונה.

עו"ד בתיה ארטמן: ממונה ישיר, ממונה עקיף. יש מערכת שלמה של הערכת עובדים, חדשה, עוקבים אחרי העובד אחרי שנה אם ביצע, יש כל כך הרבה מנגנונים. אני חושבת שעוד גוף כזה, חוזרת ואומרת מה שאמרתי בתחילה, נראה לי שנוק יעלה על התועלת. וחבל. אם יש עוד למישהו להוסיף.

עו"ד מיכל ברגר: אולי ממקום מושבי כפרקליטה שמופיעה בבית משפט, אני חושבת שמה שיפה בזירה המשפטית זה שעד היום היתה מאוד נקייה. אפשר היה להיכנס ולהשאיר את רעשי רקע אלה בחוץ. גם אם אני יודעת שמדובר במתלונן סדרתי, המשרד יתמודד עם התביעות, אבל אני פה ויכולה לטעון לסיכון לילד שלו, בלי שאחשוש למשרתי, לקידומי, לשמי הטוב. יכולה באמת להיכנס לבית מפשט, להגן על שלומו של הילד בלי לחשוש לעצמי. כל הביקורת האישית הזאת הופכת את קערה על פיה. כדי להתמודד עם אב או אם שפוגע בילדיו, אני צריכה לגעת במקומות הכי כואבים וקשים, וחייבת לעשות זאת באופן נקי בלי לחשוש לעצמי. זה מחבל בזה, זה לא פשוט אם אני מדמיינת ויזואלית איך זה קורה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: שמעתי את הפן שלכם. הופיעו בפניי אנשים מהמתלוננים הפוטנציאליים. הם אומרים נכון, יש כמות מסוימת של תלונות שבאות להתחשבן עם הפרקליט ולהעלות טענות שווא. אבל יש גם מקרים של תלונת אמת, ואומר אותו אדם שטוען את הטענה הזאת: אני רוצה תלונת אמת שיהיה גוף ניטרלי שאני מאמין בכוונותיו ובאובייקטיביות שלו, גוף מקצועי, היום – הוא אומר – לא אומר שהוא צודק, אני מדבר על הטיעון, היום אין לי מנגנון כזה.

יש עוד פעם את נציבות שירות המדינה, שזה חלק מהמערך ויש לי את הביקורת הפנימית של הממונה, ויש לי את נציב תלונות הציבור על שופטים, אבל אין לי גוף ייעודי שמטפל רק בתלונות אלה.

עו"ד בתיה ארטמן: למה צריך גוף ייעודי רק לזה?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: כי אחרת הכל נשאר בפנים, אמר לי מישהו כדוגמא – התלוננתי, ואמרו לי בסדר, אתה צודק. נו? אז מה? מה קרה? אמרו לי שאני צודק. אבל אין לי, אני רוצה לדעת מה עשו, איך טיפלו, האם בכלל טיפלו. אומר: כתבו לי אתה צודק. מה אני עושה עם "אתה צודק" בתלונתך?

עו"ד בתיה ארטמן: על כל עובד יש ממונה. כל שר שחדש שבא, דבר ראשון שמגיע אליו זה תלונות מכל גורמים האחרים, אנשים יודעים למי לפנות להתלונן.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הוא יודע למי לפנות.

עו"ד בתיה ארטמן: הוא לא מאמין במבקר המדינה, לא בנציבות שירות המדינה, לא בשר?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הוא מאמין, אבל הוא אומר שמבקר המדינה עוסק בכל משרדי הממשלה ומוסדות ציבור, אין לו התמקצעות, אין לו את כל הידע שיכול להיות למבקר חיצוני שמתמצא בנושא.

עו"ד בתיה ארטמן: אולי בנושאים שלי יהיה לו, בנושאים אחרים לא.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: לא יכול להעלות על דעתי שיש גוף שמתמצא בכל הנעשה במדינה הזאת, ומכאן הטענה. גוף שמתמקצע בנושא מסוים יהיה אמין יותר על הציבור, את החלטותיו יקבלו יותר בהבנה והסכמה, לא כאשר הביקורת היא לגוף פנימי. הטיעון אני לא בא לגונן עליו, אני רק אומר לאור מה שמעתי כאן, אני עובר לצד השני ואומר מה הטיעון שכנגד. הוא אומר: התלוננתי, לא יודע מה קרה עם זה, אמרו בסדר.

עו"ד רינת וייגלר: אני אציין שני דברים. קודם כל אנחנו יודעים שיש תלונות על כל מיני גורמי ביקורת במדינה וגורמים פנימיים במשרד, שהתשובות שמתלוננים מקבלים הן לא מספיק מפורטות. צודק מי שמתלונן, אם מקבל תשובה תלונתך מוצדקת, ואין המשך לתלונה שאומר

עשינו כך, הבהרנו את נהלים, קראו לעובד לשיחה, והבהרנו לו, וכמו כן גם שינינו את הנחיות, צודק לגמרי שזו לא תשובה. אני חושבת שמערכת כפי שהיא בנויה היום – לא שחפה מטעויות – מאפשרת גם היום מתן תשובות מעין אלה. אנחנו נתנו, יש לנו דוגמא של פסק דין שהגיע וביקשו העברת העתק ליועץ משפטי, לשר. אז שינינו הנחיות, יזמנו תיקון חקיקה. – המערכת יכולה להשתפר במתן מענה. מי אנחנו כמתלוננים יודעים שאנחנו מקבלים תשובות מרגיזות: תלונתך נבדקה ונמצא מוצדקת, ללא המשך. אנחנו לפחות סוברים שיש מקום לטייב את מערכות הקיימות, לדרוש מהן, ממני כממונה, לתת תשובות יותר ברורות, אנחנו נאבקים באנשים שמתלוננים פעם חמישית ועשירית באופן של לענות להם, לא באופן של לגלגל מכל המדרגות, אלא לענות באופן ענייני למרות שפעם 7,000 שהם פונים. בהבהרות והנחיות למערכת איך היא נדרשת לענות, יש אולי מקום להנחיות נוספות, לטיוב, אבל לא על ידי הקמת גוף חיצוני. כמו שאומרים לנו, באים עם הצעת חוק, צריך להקים רשות שהיא פתרון לכל דבר, כי משרדי ממשלה לא יכולים לנהל את הדברים. משרדים צריכים לשפר תפקוד, אבל פתרון של רשות אינו פתרון. כאן מערכת חיצונית אינה פתרון.

דבר נוסף, גם בהקשרים האלה, גם בעיות הסודיות, גם ציפייה של אוכלוסיות מסוימות למתן מענה – אם תהיה ביקורת חיצונית ויגיעו למסקנה שדברים צריכים להשתפר, עדיין זה צריך להתנהל לפי התקשייר, האופן שבו מפטרים עובד קיים, הנחיות לשכת עורכי הדין איך מפטרים בעינן עומדות. הנציבות לא תוכל באופן עצמאי לפטר, איש לא מעלה זאת על דעתו. אני חושבת שטיוב המערכת הקיימת, דרישות למתן תשובות ברורות ומנומקות, ולא דחייה על הסף במכבסות מילים – כל זה כן, אבל לא פתרון של מערכת חיצונית. זה לא ישפר את המצב.

עו"ד בתיה ארטמן: לגבי הטענה – אם זה בזירה שלנו או של הפרקליטות זה הזירה המשפטית, זה שם. אם מישהו חושב שפרקליט התנהג בצורה לא טובה, יש לו כתובות. הוא רוצה – עוד מעט ירצו שלרופאים יקימו ולמהנדסים יקימו גוף חיצוני, למה רק לנו? כל אחד ירצה כתובת חיצונית? לא חושבת שלפעמים לא צריך לעשות בדיקה חיצונית עם גופים חיצוניים?

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: מבקר המדינה זה גוף חיצוני.

עו"ד בתיה ארטמן: נציבות תלונות הציבור זה בדיוק בשביל זה, יש מחלקות שכל אחת מתמחה במשרד אחר. יש מחלקה מתעסקת במשרד הרווחה, היא מכירה את המערכת. זה קיים. יש טענות ותלונות.

עו"ד מיכל ברגר: ועדת ביקורת של הכנסת.

עו"ד בתיה ארטמן: זה קיים. אותם אנשים שדיברתי עליהם הם גם מגישים תביעות אישיות. לפעמים הם חוששים שאולי בארץ יהיה להם קשה להגיש תביעה, הם הגישו נגד עובדים ושרים כולל נגדי תביעות בחו"ל, הם עושים נזק למדינה, כי מופיעים בכל מיני פורומים ומשמיטים. אבל זה דבר אחר. עלה למדינה הרבה כסף להגן – לטעון את טענות שלנו, לא הענייניות אלא איך לדחות זאת על הסף – זה מקבל תאוצה, זה לא יאומן. יום אחד הייתי בארה"ב, אמרו לי תיזהרי

לא לקחת כל מעטפה, אולי את לא חוזרת. אתה מבין למה זה מגיע? או שצריך להתקשר לילדים ולומר אל תפתחו את הדלת, את השער. אלה אנשים אלה, שהתלבשו עלינו, על שירותי הרווחה. לא מכירה תופעה זאת במקום אחר. הם התלבשו עלינו, בגלל שזה נוגע בדבר הכי אישי של כל בנאדם. אני מבינה את זה, אנחנו מגלים לזה אמפתיה, אבל כשיוצאת המלחמה, כשהיום הראו לי ביוטיוב שמישהו עושה כנס – ארגון אי זה אבא – שהוא אומר, הוא אומר אני לא מבין איך עד עכשיו לא הורידו לפקידת הסעד את הראש. המדינה חסרת אונים, לא עושה להם כלום. להם לא עושים כלום. והם יכולים לעשות לנו מה שהם רוצים. אבל זאת נקודה אחרת. יש להם עכשיו עוד כלי, התביעות. יש להם מתנדבים רבים שמגישים בשמם תביעות בחו"ל, עוברים ממדינה אחת לאחרת. זאת האווירה. אנחנו לא רוצים לפגוע באנשים שזקוקים לנו. כשעובד לא טוב, יש מספיק מנגנונים היום לראות מה קורה עם העובד הזה.

עו"ד ליאורה אברמוביץ: רוצה להדגיש משהו. נושא של תיקים שלנו בבתי משפט לא נגמרים, הם מתמשכים. הורה שיפנה אחרי 20 שנה ויבקש לראות את הילד שלו או יש לו תלונה שאף אחד לא ענה לו בלשכת שירותים חברתיים, כל פנייה כזאת נטפלת בה. הדלת תמיד פתוחה לאנשים אלה, זה משהו מתמשך. לא כמו תיק פלילי כתב אישום שנגמר. זה משהו שמתמשך עם החיים, כי תיקים שלנו הם החיים, לא יהיה מצב שלא תהיה התייחסות עניינית שלנו לכל פנייה לא משנה אחרי כמה שנים, אין התיישנות, יש לנו גישה לתיקים לכל אורך החיים, הם לא נגזים. זה שונה מפרקליטות הרגילה.

עו"ד רינת וייגלר: דוגמא לנושא שביקורת המדינה בחרה להתייחס לתחום שלנו. לפני מספר שנים היה בכמה פעמים של בדיקות חוזרות – אנחנו לוקחים ברצינות את בדיקות מבקר המדינה, יש לנו מאבקים, אנחנו מוציאים נהלים – למשל תחום אפוטרופסות אנחנו ב"כ יועץ משפטי. מבקר המדינה נכנס ללשכות משפטיות, בחן תיקים שנפתחו ונסגרו, ראה תהליכים, נתן ביקורת. בעקבות זאת מספר פעמים שינינו נהלים, הקפדנו הקפדה נוספת על עמידה בלוח זמנים. לא היה חיפוש אחרי פרקליט מסוים, אבל היתה יכולת ללמוד את תחום אפוטרופסות לעומק – אפרופו גוף מקצועי – לשמוע מעו"ד איך מתנהלים, מה עומס, מה כוח אדם לרשותנו, בסוף להוציא דוח ביקורת, יש לנו עד היום מספר נהלים שיצאו בעקבות אותה ביקורת. יש כלים לבחון לעומק סוגיות והתנהלות.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אם אני מסכם בשתי מילים, אתן אומרות שאין צורך בנציבות בכלל. לא לעניין הביקורת ולא לעניין ביקורת מערכתית ולא לתלונות פרטניות נגד העובד. למעשה אין צורך. אתם אומרים אל תתקן מה שעכשיו – לפי המנגנון הקיים שמבוסס על מסמך העקרונות, שאתן בוודאי מכירות. תחזיר את הגלגל אחורנית לפני הקמת הגוף הזה.

עו"ד רינת וייגלר: יותר מזה. אנחנו גם אומרים שיש אפשרות – אנו לא טוענים שהכל היה מצוין

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אני מדבר על עמדתכן לגבי קיום הגוף שקוראים לו נציבות. אתן אומרות אין צורך בנציבות, לא לעניין הביקורת לא לעניין התלונות הפרטניות. צריך בכלל

לבטל את המוסד שהוקם, אמנם לא על בסיס חקיקה אלא על בסיס הוראות נוהל, צריך לבטל את כל המוסד הזה. זו המסקנה.

עו"ד רינת וייגלר: זו מסקנה. אפשר לטעון גם טענה חילופית. קודם כל כן, אנחנו כן חושבים שיש מקום ואפשר לחדד ולשפר את מערכות הקיימות. מודעים שיש קושי במערכות הקיימות, לא חושבים שהכל בסדר. יש מקום לשפר.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: אבל לא באמצעות מנגנון של נציבות.

עו"ד רינת וייגלר: לחילופין ככל שיימצא שיש מקום לסוגיות מערכתיות, שיש מקום לנציבות ספציפית לנושא של טענות מערכתיות שהנציבה רוצה לבדוק סוגיות – יש לה רשימה שלמה, תוכנית עבודה – ככל שייגיעו למסקנה שזה המקום, שכן יש מקום לגוף כזה, אנחנו עדיין חושבים שאותו גוף לא צריך ליזום בעקבות כך ביקורת ספציפית על פרקליט מסוים - -

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: את הולכת לקו הגנה השלישי. קודם כל לא צריך בכלל, עכשיו גם אם אנחנו אומרים לא צריך, צריך אבל לתקן את הקיים.

עו"ד בתיה ארטמן: זה חלק מהטיעון הראשון. נוהל עבודה רגילה שאם מגלים ליקוי.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: זה קן ההגנה השני, להשאיר את הביקורת. בכל מקרה לבטל את התלונות הפרטניות.

עו"ד בתיה ארטמן: אני אומרת שמקימים גוף חדש, זה בדרך כלל גוף שאין פונקציה אחרת שממלאת תפקיד זה. כשיש כל כך הרבה פונקציות, וחוששים לגבינו לפחות שפונקציה זאת תוכל להזיק, אנחנו חושבים שלא צריך.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: תודה רבה.

עו"ד בתיה ארטמן: נעביר לך את הנתונים.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: הטענה שלכם שעצם הגשת התלונה והאפשרות להגיש תלונה – מה שאת הדגשת – הטיפול בתלונה לאחר שהוגשה, כל זה יוצר מצב שצריך למנוע אותו.

עו"ד רינת וייגלר: כן. תודה רבה.

השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג: תודה רבה.

הישיבה הסתיימה: 15:00